

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено
на засіданні приймальної комісії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
28.03.2025 р. (протокол № 4)

В.о. ректора – Володимир МЕЛЬНИК

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
(для осіб, які вступають на основі попередньо здобутого
ОС “Магістр” та ОКР “Спеціаліст”)

Спеціальність – АЗ «Початкова освіта»
Освітня програма – Початкова освіта

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Базові дисципліни, що складають основу тестувань – педагогіка, психологія, методика навчання української мови, методика навчання математики, основи природознавства та суспільствознавства з методикою навчання.

Вступне фахове випробування з педагогіки і методик початкової освіти передбачає визначення рівня знань та умінь абітурієнтів, які попередньо здобули ОС «Магістр» або ОКР «Спеціаліст».

Програма складається з 13 розділів. Всього 5000 тестових завдань: **Розділ 1** – педагогіка. **Розділ 2** – психологія (загальна, вікова, педагогічна). **Розділ 3** – методика навчання української мови. **Розділ 4** – дитяча література з методикою навчання. **Розділ 5** – методика навчання англійської мови. **Розділ 6** – методика навчання математики. **Розділ 7** – методика викладання інтегрованого навчання «Я досліджую світ». **Розділ 8** – основи інклюзивної педагогіки. **Розділ 9** – методика навчання мистецької галузі знань. **Розділ 10** – методика навчання технологічної галузі з практикумом. **Розділ 11** – методика навчання інформатичних технологій. **Розділ 12** – методика навчання фізкультури. **Розділ 13** – технології початкової освіти.

Фахове випробування проводиться у формі тестування. Тест складається із такого типу завдань:

Завдання з вибором однієї правильної відповіді. До кожного із завдань подано чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо вступник обрав одну правильну відповідь у такому форматі:

Завдання 1:

відповідь В.

Тривалість фахового випробування – 60 хвилин.

Критерії оцінювання завдань тесту:

Завдання з вибором однієї відповіді оцінюється 0 або 1 тестовим балом: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Педагогіка. Теорія навчання та учіння

Зміст програми з педагогіки передбачає виявлення знань з основ методології *педагогіки*, а саме: основні положення закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні, Державного стандарту початкової загальної освіти, концепції Нової української школи (НУШ); оволодіння основними педагогічними категоріями, закономірностями та принципами, методами і прийомами навчання та виховання молодших школярів, основними формами організації навчально-виховного процесу в сучасній початковій школі; знання критеріїв оцінювання навчальних досягнень та ін.

1. Загальні основи педагогіки. Педагог – професія та особистість. Педагогіка як наука. Становлення і розвиток педагогіки. Я.А.Коменський – засновник педагогічної науки. Система освіти і виховання в Україні. Методи науково-педагогічного дослідження.

Розвиток і формування особистості. Загальні закономірності розвитку. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості. Педагогічний процес: структура, головні компоненти, закономірності та принципи.

2. Педагогічні технології. Основи школознавства. Педагогічна майстерність. Педагогічні концепції. Освітні технології реалізації концепції «Нова українська школа» (особистісно орієнтовані, інтегровані технології тощо). Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом. Внутрішкільне керівництво. Методична робота в школі. Передовий педагогічний досвід. Педагоги-новатори в історії вітчизняної та зарубіжної педагогіки.

3. Дидактика. Дидактика як галузь педагогіки. Навчання як складова педагогічного процесу. Етапи та рівні процесу засвоєння знань. Стилi навчання. Види (типи) навчання. Зміст освіти в його науково-педагогічній основі. Особливості уроку нової української школи. Типи та класифікації уроків. Закономірності навчання. Принципи та правила навчання. Шляхи реалізації принципів навчання. Методи навчання. Основні класифікації, сутність та зміст. Інтерактивні методи навчання. Засоби навчання.

4. Форми організації навчальної діяльності учнів. Тенденції розвитку форм навчання. Класно-урочна система навчання, її розвиток і шляхи удосконалення. Урок як основна форма організації навчання. Типи і структура уроків. Нетрадиційні форми організації навчання. Підготовка вчителя до уроку. Структура уроку. Допоміжні форми організації навчального процесу. Контроль – складова навчально-виховного процесу в школі. Види контролю. Критерії та норми оцінювання навчальних досягнень учнів.

5. Теорія виховання. Процес виховання. Зміст процесу виховання. Основні напрямки змісту виховання. Закономірності виховання. Принципи виховання у концепціях національного та громадянського виховання.

Методи і прийоми виховання. Методи організації виховного впливу на розвиток особистості. Методи організації виховної діяльності школярів. Методи стимулювання та регулювання діяльності поведінки учнів. Самовиховання та перевиховання. Організаційні форми виховної роботи. Виховна функція колективу. Види колективів. Педагогічна теорія А.С.Макаренка про колектив, закони розвитку колективу. Виховна робота класного керівника. Робота класовода в організації та проведенні позакласної виховної роботи. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів. Сімейне виховання.

6. Історія зарубіжної школи і педагогіки. Виховання у первісному суспільстві. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя і Відродження. Педагогічна система навчання і виховання Я.А.Коменського. Шкільництво та педагогічна думка країн Європи у XVII-XVIII ст. Розвиток школи й педагогіки у країнах Західної Європи XIX ст. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX – XX ст.

7. Історія української школи і педагогіки. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі. Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні в період піднесення національно-визвольного руху (XVI - перша пол. XVII ст.). Педагогічна думка та школа козацької доби (українське барокко) – др. пол. XVII – XVIII ст. Розвиток української педагогіки і шкільництва у другій половині XVIII - XIX ст. (педагогічні погляди Г. Сковороди, Т. Шевченка, П.Куліша, М.Драгоманова, О. Духновича). Розвиток української педагогіки і шкільництва в Україні у др. пол. XIX - на поч. XX ст. (освітньо-педагогічні погляди видатних діячів того часу: М.Пирогова, Х.Алчевської, Б.Грінченка, І.Нечуй-Левицького, Лесі Українки, І.Франка, Т.Лубенця). Педагогічна спадщина А.Макаренка та В. Сухомлинського. Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України у кінці XX - поч. XXI ст.

Література:

1. Загальна педагогіка: навч. посібник / О. Ф. Євсюков, С.А. Чупахін; за ред. О. Ф. Євсюкова. Х.: Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2020. 150 с.
2. Загальні основи педагогіки: навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. Задорожна-Княгницька, І. Б. Тимофєєва. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
3. Зайченко І. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки: Навч. посібник для студентів ВНЗ. К.: Слово, 2010. 624 с.
4. Зайченко І. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга II. Історія української педагогіки: Навч. посібник для студентів ВНЗ. К.: Слово, 2010. 1032 с.
5. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. 3-тє видання, перероблене та доповнене. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с.

6. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Слово, 2015. 632 с.
7. Нова українська школа: Порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
8. Скільський Д. Історія української педагогіки: Ілюстрований навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2012. 340 с.

Державні законодавчі і нормативно-правові документи з питань освіти в Україні

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту»: прийнятий 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
3. Закон України «Про освіту»: прийнятий 05.09.2017 р. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
5. Концепція “Нова українська школа”. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
6. Навчальні програми для 1-4 кл. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
7. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. К.: Шкільний світ, 2001. 16 с.
8. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00>
9. Професійний стандарт „Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/News/20180815/20180815.pdf>

Розділ 2. Психологія (загальна, вікова, педагогічна) Загальна психологія

Предмет психології як науки. Структура, завдання та стан сучасної психології. Структура психологічних явищ. Значення психологічних знань для навчання і виховання дітей. Місце психології в системі наук. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Основні етапи історії психології: школи, концепції, напрями у психології. Історія психологічної думки в Україні. Природа психічного з точки зору категорії відображення. Мозок і психіка: принципи і загальні механізми зв'язку. Функції психічного та їх представлення (локалізація) в головному мозку.

Проблеми антропогенезу та розвиток форм відображення у живій і неживій природі. Розвиток психіки у філогенезі. Сутність відмінностей психіки людей

від психіки тварин. Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини.

Теоретико-методологічні основи психологічної науки: методологія, принципи, методи дослідження. Основні етапи психологічного дослідження. Характеристика конкретних методик психологічного дослідження: організаційні (порівняльний, лонгітюдний, комплексний); інтерпретаційні (генетичний, структурний); методи кількісної та якісної обробки даних (методи математичної статистики); емпіричні методи (основні та допоміжні, експериментальні і неекспериментальні, діагностичні).

Поняття про відчуття: відчуття як первинна форма орієнтування організму в довкіллі. Фізіологічна основа відчуттів: органи чуття, аналізатори, рецептори. Адекватні і неадекватні подразники. Класифікація та види відчуттів. Загальні закономірності відчуттів: пороги чутливості, адаптація, взаємодія відчуттів, сенсibiliзація, синестезія, контраст, індукція. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація. Розвиток відчуттів у дітей.

Поняття про сприймання. Природа сприймання. Взаємозв'язки аналізаторів у процесі сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні. Сприймання як дія. Загальні властивості та індивідуальні особливості сприймання. Ілюзії, галюцинації та їх причини. Класифікація і види сприймання. Мимовільне та довільне сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання.

Поняття про пам'ять. Зв'язок пам'яті людини з її здібностями та діяльністю. Природа пам'яті: теорії і закони пам'яті. Класифікація і види пам'яті. Процеси і закономірності пам'яті: запам'ятовування. Заучування і прийоми його організації. Умови ефективності запам'ятовування. Відтворення. Збереження і забування. Індивідуальні особливості і типи пам'яті. Розвиток пам'яті у дітей.

Поняття про мову і мовлення. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Види мови і мовлення. монологічне, діалогічне; усне, письмове; внутрішнє, зовнішнє. Елементи мови і мовлення. Функції мови і мовлення: експресивна, змістова. Культура мовлення педагога.

Поняття про мислення. Зв'язок мислення з мовою, мовленням та чуттєвим пізнанням людини. Теорії мислення, його фізіологічна основа. Мислительні дії й операції. Логічні форми мислення як продукти мисленнєвого процесу. Мислення, як діяльність. Класифікація та види мислення. Індивідуальні відмінності у мисленні людини. Інтелект людини. Розвиток та формування культури мислення у дітей.

Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Фізіологічна основа уяви. Процеси, основні прийоми створення образів уяви. Класифікація та види уяви. Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація. Функції уяви. Індивідуальні особливості уяви. Уява та органічні процеси. Уява і творчість. Роль уяви в різних видах діяльності. Уява і педагогічна діяльність. Розвиток уяви у дітей.

Поняття про увагу. Функції уваги. Природа уваги в теоріях та концепціях. Види та форми уваги. Властивості уваги. Розвиток уваги у дітей, боротьба з неуважністю та відволіканням. Основні критерії розвинутої уваги.

Поняття особистості у психології. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Природа особистості в психологічних теоріях. Склад і структура особистості. Свідоме і несвідоме у структурі особистості. Самосвідомість. «Я-концепція» та її компоненти. Самооцінка – центральний компонент «Я-концепції». Формування та розвиток особистості. Шляхи, умови, фактори особистісного зростання. Особистість як суб'єкт і об'єкт навчання, виховання і самотворення.

Поняття про спілкування. Засоби спілкування: мова і мовлення в психічному розвитку людини. Невербальні засоби спілкування, їхня роль у діяльності вчителя. Функції спілкування. Форми спілкування. Ефективність та стилі спілкування. Оволодіння навичками спілкування.

Діяльність як психологічна проблема. Поняття про діяльність як вияв фізичної і психічної активності. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості та індивідуальності. Соціально-психологічний аспект діяльності. Діяльність як психофізіологічний процес. Зміст і структура активності і діяльності. Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності. Інтеріоризація та екстеріоризація. Види людської діяльності, їхнє освоєння і розвиток.

Сприймання і розуміння людьми один одного як аспект міжособистісного спілкування. Взаємини та ставлення. Функції спілкування. Взаємний вплив та пізнання у процесі міжособистісного спілкування. Типові труднощі і техніка міжособистісного спілкування. Кризи і конфлікти в житті людини. Класифікація груп у психології. Рівні соціально-психологічного розвитку груп. Вплив групи на особистість та особистості на групу. Референтні групи й особистість. Проблема конформізму і нонконформізму.

Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Психологічні теорії емоцій, їхня фізіологічна основа. Види емоцій: прості і складні, вроджені і набуті. Види почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Емоційні стани. Розвиток і виховання культури емоцій і почуттів у дітей.

Поняття про волю. Ознаки вольової поведінки. Функції волі. Теорії волі. Воля як вища психічна функція. Вольова регуляція. Внутрішній (інтернальний) та зовнішній (екстернальний) локус контролю. Критерії вольової поведінки. Вольові дії. Простий і складний вольовий акт. Основні фази (структура) складної вольової дії. Потяг, бажання, хотіння як форми прояву волі. Розлади складної вольової дії: абулія та апраксія. Класифікація вольових якостей особистості. Розвиток та виховання вольової активності людини.

Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту. Особистість і темперамент.

Поняття про характер. Природні і соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Провідні риси характеру. Акцентуації рис характеру. Типовий характер українця.

Поняття про здібності. Природні і соціальні передумови здібностей. Структура здібностей. Здібності, обдарованість, талант, геніальність, майстерність. Формування та розвиток здібностей.

Література:

1. Максименко С.Д. Загальна психологія. К. : МАУП, 2000. 256 с.
2. Партико Т. Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : 2008. 416 с.
3. Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посіб. К.: Академвидав, 2011. 464 с.

Вікова психологія

Вікова психологія та її місце у системі психологічних знань. Вікова мінливість психічних явищ як об'єкт вікової психології. Предмет вікової психології. Зміст та основні поняття вікової психології. Розділи вікової психології.

Специфіка застосування методів психологічних досліджень у роботі з дітьми. Групи методів та їх характеристика. Загально-психологічні і спеціально-психологічні методи. Психолого-педагогічний експеримент як особливий метод вікової психології. Теоретичні проблеми і практичні завдання вікової психології.

Історичні витоки вікової психології. Ідеї вікової мінливості психіки XVII-XVIII ст. Зародження нової галузі – вікової психології у XIX ст. Оформлення та розвиток вікової психології у XX ст. Історія становлення вікової психології як науки на Україні.

Умови, фактори, характер розвитку психіки людини. Біологічні теорії, теорії наuczіння, психоаналітичні, когнітивні та гуманістичні теорії: точка зору на онтогенез. Вікові періодизації Еріксона, Рубінштейна, Гофмана, Фрідмана-Калугіна. Основні закономірності та тенденції онтогенезу психіки людини, поняття про сенситивні та критичні періоди.

Психічний розвиток дитини в нутроутробному стані. Вплив зовнішнього середовища на плід дитини.

Період пристосування новонародженої дитини. Фізичні стани. Вроджені особливості новонародженого. Встановлення стосунків між новонародженим та батьками.

Формування психічних процесів та моторних навичок немовляти. Вікові особливості емоцій. Спілкування немовлят з дорослими. Становлення Я-концепції. Криза одного року, її причини, прояви та шляхи її подолання.

Розвиток психічних процесів у ранньому дитинстві. Становлення мовлення. Вікові особливості емоційно-вольової сфери. Початкові стадії формування особистості. Гра як провідний вид діяльності у ранньому дитинстві. Криза 3 років і шляхи її подолання.

Криза 7-ми років та шляхи її подолання. Розвиток психічних процесів. Формування почуттів та волі. Психологічні особливості становлення особистості дитини у пізньому дитинстві. Взаємовідносини з однолітками і дорослими.

Анатомо-фізіологічна перебудова підлітка та її вплив на його психологічні особливості та поведінку. Криза підліткового віку, її соціально-психологічні та внутрішньо-біологічні причини та шляхи подолання. Розвиток психічних процесів, емоцій та волі підлітка. Особливості спілкування у підлітковому віці: спілкування підлітка з однолітками, з батьками, з дорослими. Розвиток особистості підлітка. Формування самосвідомості та Я-концепції.

Кризи юнацького віку та формування особистої ідентифікації. Формування особистості. Соціальне середовище та його роль у юнацькому віці. Пізнавальна та емоційно-вольова сфери юнаків.

Тенденції розвитку людини в дорослому віці. Дві точки зору на розвиток дорослого. Кризи та сенситивні періоди в дорослому віці. Психічні процеси у дорослому віці. Батьківські ролі та їх засвоєння. Особистісні завдання на етапі середньої дорослості. Стиль сімейного життя. Статеві відмінності у дорослому віці. Криза середнього віку.

Література:

1. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2007. 400 с.

2. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 128 с.

3. Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія. Навчально-методичний посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. 330 с.

4. Савчин М.В. Вікова психологія: Навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. К. : Академвидав, 2009. 360 с.

Хилько М.Е. Вікова психологія. Підручник. URL: https://stud.com.ua/77852/psihologiya/vikova_psihologiya

Педагогічна психологія

Педагогічна психологія як теоретична галузь. Педагогічна психологія як прикладна галузь, яка займається вивченням того, як повинні бути використані психологічні знання при організації навчально-виховного процесу. Зв'язок педагогічної психології з іншими галузями психології. Зв'язок педагогічної психології та педагогіки. Методи педагогічної психології та їх психологічна характеристика. Основні та допоміжні методи. Методи масового вивчення учнів.

Виникнення психолого-педагогічних ідей (Дж. Локк, Я.Коменський, І.Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо). Вклад К. Ушинського в становленні та розвитку педагогічної психології. Етап теоретичного обґрунтування педагогічної психології як науки - 50-70-ті роки XIX ст. Становлення педагогічної психології

як експериментальної науки (А.Сікорський). Сучасні напрямки розвитку психолого-педагогічної теорії (Ж.Піаже, Е.Еріксон, А.Бандура, Д.Ельконін).

Становлення та розвиток вітчизняної психології. Внесок Л. Виготського, А. Макаренка, О. Леонтева, Г. Костюка, В. Сухомлинського в розвиток вітчизняної педагогічної психології. Найновіші дослідження в галузі педагогічної психології.

Загальна характеристика навчання. Навчання і учіння; навчання і розвиток.

Види навчання. Розвивальне навчання у вітчизняній освітній системі. Характеристика систем Л. Занкова, В. Давидова. Фактори успішної навчальної діяльності.

Учіння як специфічний вид діяльності, його зміст. Теорії учіння. Структура учіння. Мотивація учіння. Основні сторони та компоненти учбової діяльності. Змістовний, операційний та мотиваційний компоненти.

Усвідомлення учнем цілей навчання. Форми організації навчальної діяльності на уроці. Типи навчання (інформаційно-повідомляюче, традиційне, проектне, проблемне). Вікові особливості засвоєння знань.

Успішність – найважливіша характеристика суб'єктів навчальної діяльності. Показники успішності. Чинники ефективності навчання. Організація контролю за процесом засвоєння знань. Функції та зміст оцінки. Класифікація оцінок. Виховний вплив оцінювання. Сучасні концепції оцінювання. Взаємозв'язок оцінки вчителя та самооцінки школяра.

Розкриття основних джерел – рушійних сил, психологічних механізмів формування особистості учня. Зарубіжні та вітчизняні теорії виховання. Загальні методичні принципи виховання. Формування позитивних якостей особистості школяра в процесі виховання. Вікові аспекти виховання. Показники та критерії вихованості особистості учня.

Засоби і методи виховання. Психологічні механізми виховання. Психолого-педагогічні прийоми виховання. Психологія самовиховання та перевиховання. Психологія морального виховання.

Психологічні проблеми навчання та виховання обдарованих учнів. Психологічна характеристика важких, педагогічно занедбаних дітей, які вимагають корекції. Типізація педагогічно занедбаних учнів. Методи індивідуального впливу. Гуманізація виховання.

Основні вимоги до вивчення особистості школяра та класного колективу. Орієнтовна програма та методи вивчення особистості учня і класного колективу. Складання психолого-педагогічної характеристики учня і класного колективу.

Структурні компоненти педагогічної діяльності (гностичний, конструктивний, проектувальний, організаторський, комунікативний). Професійно значущі якості особистості вчителя. Особистість вчителя та індивідуальний стиль його діяльності. Основні види стилів діяльності учителя: емоційно-імпровізаційний, емоційно-методичний, інтелектуально-імпровізаційний, інтелектуально-методичний.

Зміст педагогічних здібностей та їх структура. Структурні компоненти педагогічних здібностей. Загальні педагогічні здібності: дидактичні, академічні, організаторські, комунікативні, перцептивні, сугестивні та мовні здібності. Спеціальні здібності.

Загальна характеристика педагогічного спілкування. Функції педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Ефективність педагогічного спілкування. Бар'єри, які заважають ефективності педагогічного спілкування. Культура педагогічного спілкування.

Література:

1. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посібник. К. : Каравела, 2007. 400 с.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч.посібник. К. : Либідь, 2005. 400 с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 128 с.
4. Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія. Навчально-методичний посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. 330 с.
5. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К. : Академвидав, 2007. 424 с.

Мовно-літературна галузь

Розділ 3. Методика навчання української мови

Зміст програми з *методики навчання української мови* передбачає володіння абітурієнтами важливими питаннями курсу методики викладання рідної мови у початкових класах і вміннями застосовувати набуті знання у практичній роботі.

Методика викладання української мови. Предмет, мета і завдання курсу «Методика викладання української мови в початкових класах». Наукові основи методики початкового навчання української мови як педагогічної науки та актуальні проблеми удосконалення змісту і методики викладання української мови в початкових класах; зв'язок її з іншими науками, педагогічною практикою, раціональне поєднання методів та прийомів у методиці викладання української мови. Методи дослідження у методиці рідної мови. Особливості змісту та структури шкільного предмета «Рідна мова» у початковій школі. Нормативно-правове забезпечення навчання рідної мови в початковій школі. Комунікативно-діяльнісний підхід до навчання мови в початкових класах.

Методика навчання грамоти. Психолого-педагогічні і лінгвістичні засади методики навчання грамоти. Психолого-педагогічні особливості аудіювання, говоріння. Психофізіологічна характеристика процесів читання і письма. Прийоми звукового аналізу і синтезу, розвитку фонетичного слуху, різних способів читання й письма, звукового та звукобуквеного аналізу. Основні періоди та етапи навчання грамоти. Реалізація навчально-виховних завдань з рідної мови у період навчання грамоти. Типи та структура уроків навчання грамоти, вимоги до техніки та засобів письма. Види роботи з розвитку

зв'язного мовлення і мислення в період навчання грамоти; навчально-методичний комплект з навчання грамоти.

Методика навчання елементів лексики і фразеології. Методика роботи над синонімами, антонімами, омонімами та багатозначними словами. Пряме і переносне значення слова. Види роботи над усвідомленням етимології слова. Робота над фразеологізмами у початкових класах.

Методика вивчення морфемної будови слова. Типи та види словотворчих вправ. Морфемний розбір слів, зв'язок його зі звукобуквеним, орфографічним та словотворчим аналізом. Методика формування в учнів орфоепічних навичок на основі знань з фонетики і графіки. Повторення, узагальнення й систематизація фонетичних знань. Аналіз лінгвістичної природи орфограм. Опора методики навчання орфографії на принципи українського правопису. Дидактичні умови успішного засвоєння орфографії. Види орфографічних вправ, їхнє значення у формуванні правописних навичок школярів. Орфографічний розбір і його види. Вимоги до уроків навчання орфографії.

Система роботи над самостійними частинами мови у початкових класах їх лексико-граматичними ознаками. Морфологічний розбір слів. Особливості роботи над допоміжними частинами мови: займенником, прислівником, числівником, сполучником.

Методика розкриття синтаксичних понять. Словосполучення, речення. Види вправ на розвиток умінь виділяти словосполучення з речень. Однорідні члени речення, складносурядне та складнопідрядне речення, синтаксичний зв'язок між членами речення. Елементарні пунктуаційні навички. Синтаксичний та пунктуаційний розбір у початкових класах. Методика розвитку мовлення учнів; наукові основи методики розвитку мовлення, основні напрямки з розвитку мовлення. Загальні вимоги до усного і писемного мовлення згідно з вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти. Методика роботи над словосполученням та реченням. Сутність процесу творення тексту, типи текстів та його структура; засоби зв'язності тексту. Перекази, твори, методика їх проведення; критерії і норми оцінювання творчих робіт молодших школярів.

Література:

1. Коваль Г.П., Іванова Л.І., Суржук Т.Б. Методика читання: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2008. 208 с.
2. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. К.: Літера ЛТД, 2012. 364с.
3. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посіб для вчителя. К.: Освіта, 2007. 334с.
4. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник / Вашуленко М. С. - К.: Видавничий дім "Освіта", 2019. - 192 с.

5. Пономарьова К.І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови. Посібник. К., 2019. 131 с. URL: <https://znayshov.com/FR/5696/125.pdf>

Розділ 4. Дитяча література з методикою навчання

Формування читацької компетентності у курсі «Літературне читання» в початкових класах. Теоретико-методичні основи читання, формування і розвиток навички читання. Літературознавча пропедевтика, етапи аналізу художнього твору на уроках читання. Методика роботи над художнім твором у початкових класах. Типи уроків класного читання. Позакласне читання, етапи формування читацької самостійності.

Зміст програми базується на засадах теоретичної і практичної підготовки з історії української дитячої літератури, світової дитячої літератури, основ теорії літератури, методики навчання літературного читання у початковій школі.

Український фольклор для дітей. Визначення теоретичних понять: фольклор та його жанри (пісня, прислів'я, приказка, загадка, казка, анекдот, скоромовка, легенда, переказ, притча, літопис, лірика, байка). Жанровий аналіз фольклорних творів. Теоретичні поняття: автор, тема, ідея, проблема, проблематика твору, композиція, елементи композиції, сюжет, фабула, персонаж, герой. **Література Київської Русі.** Оглядний аналіз творів української літератури XI-XVIII ст., які увійшли до дитячого читання («Повість Минулих літ», Лазар Баранович «Про сонце», «Усім весна бува красна», «Один багатий, на другому лати», Климентій Зиновій «Про зайців», «Про женців», Самійло Величко «Літопис» (уривок), Григорій Сковорода «Гей, поля, поля зелені», «Годинникові колеса», «Дві курки».

Нова українська література для дітей (XIX – початок XX ст.). Творчі біографії письменників, чиї твори презентують нову українську літературу для дітей (XIX – початок XX ст.). Жанрово-композиційний аналіз творів: Марко Вовчок «Два сини»; Іван Франко. Казки із збірки «Коли ще звірі говорили»; Борис Грінченко «Украла», «Олеся»; Олена Пчілка «Журавель та Чапля», «Збентежена вечера»; Михайло Коцюбинський «Ялинка»; Леся Українка «Казка про Оха-чудотворця», «Біда навчить»; Володимир Винниченко «Федько-халамидник», «Бабусин подарунок».

Новітня українська література для дітей (I половина XX ст.). Творчі біографії письменників I половини XX століття, їх внесок у розвиток дитячої літератури. Жанрово-композиційний аналіз, відпрацювати навички усного переказу таких творів: Степан Васильченко «Свекор»; Остап Вишня «Перший диктант»; Олесь Донченко «Скрипка»; Оксана Іваненко «Вербова гілка». Літературно-методичне коментування таких творів: Степан Васильченко «Крилаті слова»; Павло Тичина «Дударик»; Максим Рильський «Хлопчик»; Наталя Забіла «Троянові діти»; Микола Трублаїні «Пустуни на пароплаві».

Новітня українська література для дітей (II половина XX ст.). Творчі біографії письменників II половини XX століття. жанрово-композиційний аналіз творів: Михайло Стельмах «Гуси-лебеді летять...» або «Щедрий вечір»;

Всеволод Нестайко “Тореадори з Васюківки”; Віктор Близнець “Страх”. Василь Сухомлинський. Оповідання. Казки; Василь Симоненко. Казки. Байки. Микола Вінграновський “Літньої ночі”.

Сучасна українська дитяча література. Література діаспори для дітей. Література рідного краю для дітей (творчість Андрія Чайковського, Ігора Калинця, Івана Филипчака, Дмитра Бандрівського, Юрія Шкрумеляка, Ніни Бічуї). Письменники української діаспори для дітей (творчість Віри Вовк, Лесі Храпливої, Антона Лотоцького, Ірини Дибко). Твори для дітей і про дітей початку III тисячоліття: українська дитяча література 2000-2017 рр. Періодика для дітей. Підручники для читання у початковій школі. Довідкова література для дітей.

Світова дитяча література. Перекладна дитяча книга XVIII ст. Творчі біографії письменників, які презентують перекладну дитячу книгу XVIII ст. Особливості сприйняття світової літератури XVIII ст., форми адаптації художнього матеріалу. Казки Шарля Перро.

Перекладна дитяча книга I половини XIX ст. Жанрово-композиційний аналіз таких творів: Натаніель Готорн “Мідас і Золотий Дотик”; “Чарівна лампа Алладіна”; “Синдбад-мореплавець”; Рудольф Еріх Распе “Пригоди барона Мюнхгаузена”; Ернест Гофман “Лускунчик”, “Крихітка Цахес”. Жанрово-композиційний аналіз таких творів: Вільгельм Гауф “Холодне серце”; Ганс Крістіан Андерсен “Снігова королева”; Вальтер Скотт “Айвенго”; Едгар По. Новела (за вибором). **Перекладна дитяча книга II половини XIX ст.** Виразне читання із коментуванням творів: Чарлз Діккенс “Різдвяна пісня в прозі”; Віктор Гюго “Козетта”; Жуль Верн. Один із романів.

Світова дитяча література I половини XX ст. Специфіка становлення та розвитку дитячої книги кінця XIX – поч. XX століття. Життєвий шлях і творчість письменників кінця XIX – поч. XX століття. Виразне читання, переказування із коментуванням таких творів: Герберт Веллс “Чарівна крамниця”; Карло Колоді “Пригоди Піноккіо”. Виразне читання, переказування із коментуванням таких творів: Сельма Лагерлеф “Чарівна подорож Нільса Гольгерсона з дикими гусьми”; Льюїс Керрол “Аліса в країні чудес”, “Аліса в Задзеркаллі”; Оскар Вайльд “Зоряний хлопчик”; Ернест Сетон-Томпсон “Лобо”; Корній Чуковський “Лікар Айболить”; Анатолій Волков “Чарівник Смарагдового міста”; Джоель Харріс. Казки про Братика Кролика і Братика Лиса; Джеймс Кервуд “Казан”; Еріх Кестнер “Еміль і детективи”. Читання, переказування та інсценування казок: “Троє поросят”, “Троє ведмедів”. **Світова дитяча література II половини XX ст.** Творчі біографії письменників II половини XX ст. Жанрово-композиційний і методичний аналіз таких творів: Джанні Родарі “Планета Новорічних ялинок”; Антуан де Сент-Екзюпері “Маленький принц”; Алан Александр Мілн “Вінні-Пух і всі-всі-всі”; Астрід Ліндгрєн “Малюк і Карлсон”; Памела Ліндон Треверс “Мері Поппінс”; Юстейн Гордер “Світ Софії”; Карел Чапек “Казки”; Юстейн Гордер “У дзеркалі, у загадці”.

Сучасна світова дитяча література. Творчі біографії письменників сучасної світової дитячої літератури. Цілісний аналіз літературних творів: Джоан К. Роллінг. Серія книг про Гаррі Поттера. Проблеми інтерпретації, сприйняття і критики. Роальд Дал «Чарлі і шоколадна фабрика»; Туве Янсон «Комета прилітає», «Капелюх чарівника», «Зима-чарівниця»; Крістіне Нестлінгер «Конрад, або Дитина з бляшанки»; Річард Бах «Чайка Джонатан Лівінгстон» Марина Аромштам «Коли відпочивають янголи»; Ерік Вольф Сігел «Історія одного кохання»; Анна Гавальда «35 кіло надії».

Література:

1. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва : підручник. К. : ВЦ «Академія», 2016. 352 с.
2. Качак Т. Б., Круль Л. М. Дитяча література: навчально-методичний посібник (для студентів спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта») / Т. Б. Качак, Л. М. Круль.— Івано-Франківськ: Тіповіт, 2014. – 236 с.
3. Мацевко-Бекерська Л.В. Дитяча література та практикум виразного читання: Навчально-методичний посібник. – Львів, Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005.
4. Мацевко-Бекерська Л.В. Дитяча література та практикум виразного читання: Методичні рекомендації до практичних та семінарських занять. – Львів, Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005.
5. Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навчально-методичний посібник / Старагіна І. П., Терещенко В. М., Панченков А. О. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.
6. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання: методичний посібник/ Савченко О. Я.: Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.

Розділ 5. Методика навчання англійської мови

Зміст програми з *методики навчання англійської мови* передбачає володіння абітурієнтами важливими питаннями курсу методики навчання англійської мови у початкових класах і вміннями застосовувати набуті знання у практичній роботі.

Методика навчання іноземних мов як наука та її зв'язок з іншими науками. Методика навчання іноземних мов і її завдання. Методи дослідження в методиці навчання іноземних мов. Зв'язок методики з іншими науками.

Система навчання іноземної мови. Поняття «система навчання» та її зміст. Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов. Цілі навчання. Зміст навчання. Принципи навчання. Методи навчання. Засоби навчання.

Лінгвопсихологічні основи навчання іноземних мов. Лінгвопсихологічна характеристика мовленнєвої діяльності та спілкування. Проблема навичок та вмінь мовлення у навчанні іноземних мов. Система вправ для формування навичок та вмінь мовлення.

Формування граматичної компетенції. Активний і пасивний граматичні мінімуми. Характеристика граматичних навичок мовлення. Ознайомлення з граматичними структурами активного граматичного мінімуму. Автоматизація дій учнів з граматичними структурами активного граматичного мінімуму. Ознайомлення з граматичними структурами пасивного граматичного мінімуму. Автоматизація дій учнів з граматичними структурами пасивного граматичного мінімуму.

Формування лексичної компетенції. Активний, пасивний і потенційний словниковий запас. Процес засвоєння лексичного матеріалу.

Формування фонетичної компетенції. Фонетичний мінімум. Вимоги до вимови учнів. Навчання звуків іноземної мови. Навчання інтонації іноземної мови.

Формування компетенції в аудіюванні. Характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та уміння. Труднощі аудіювання. Етапи навчання аудіювання. Система вправ для навчання аудіювання.

Формування компетенції в говорінні. Характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності та уміння. Суть і характеристика діалогічного мовлення. Система вправ для навчання діалогічного мовлення. Суть і характеристика монологічного мовлення. Мовні особливості монологічного мовлення. Етапи навчання монологічного мовлення. Система вправ для навчання монологічного мовлення.

Формування компетенції в читанні. Суть читання та його психофізіологічні механізми. Характер текстів для читання. Труднощі навчання читання іноземною мовою. Навчання техніки читання. Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності. Читання як засіб навчання та його зв'язок з іншими видами мовленнєвої діяльності.

Формування компетенції у письмі. Письмо і писемне мовлення. Вимоги до базового рівня володіння письмом. Психолінгвістичні механізми письма. Навчання техніки письма. Етапи навчання писемного мовлення. Зв'язок письма з іншими видами мовленнєвої діяльності. Письмо як засіб навчання та контролю.

Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови у початковій школі. Особливості навчання іноземної мови у початковій школі. Планування навчального процесу з іноземної мови. Вимоги до уроку з іноземної мови. Типи і структура уроків з іноземної мови. Аналіз уроку з іноземної мови. Індивідуалізація процесу навчання іноземної мови. Контроль у навчанні іноземної мови. Позакласна робота з іноземної мови. Інтенсивне навчання іноземної мови. Використання поетичного та пісенного матеріалу у навчанні іноземних мов. Використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов.

Методи навчання іноземних мов. Класифікація методів навчання іноземних мов. Перекладні методи. Прямі методи. Усний метод Гарольда Пальмера. Методична система навчання читання Майкла Уеста. Аудіо-лінгвальний метод. Аудіо-візуальний метод. Сугестивний метод. Комунікативний метод. Метод

повної фізичної реакції. Драматико-педагогічний метод. «Мовчазний» метод. Груповий метод. Ігровий метод. Метод проєктів.

Література:

1. Кміть О.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: метод. реком. Чернівці: ЧНПУ, 2016. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Kdq2EYAAAAAJ&citation_for_view=Kdq2EYAAAAAJ:isC4tDSrTZIC
2. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посібник. Для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Котенко, А.В. Соломаха та ін. К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 356 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4181/7/O_Kotenko_Metodyka_IM_2013_FLM_D_PL.pdf
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Longman, 2003. – 370 p.
3. Harmer J. How to Teach English. – Longman, 2007. – 288 p.
4. Kelly J. How to Teach Pronunciation. – Longman, 2003. – 154 p.
5. Thornbury S. How to Teach Vocabulary. – Longman, 2002. – 185 p.
6. Thornbury S. How to Teach Speaking. – Longman, 2006. – 156 p.

Математична галузь

Розділ 6. Методика навчання математики

Зміст програми з *методики навчання математики* передбачає володіння абітурієнтами системою знань у галузі математики, розуміння математичних основ початкового курсу математики, знати зміст початкової математичної освіти, вимоги до рівня математичної підготовки молодших школярів відповідно до освітнього стандарту, програм і підручників із математики для молодших школярів, володіти основними методами і прийомами навчання молодших школярів математичному змісту.

Методика викладання математики. Математичні знання в сучасному світі. Мета математичної підготовки дитини. Методика початкового навчання математики як педагогічна наука. Початковий курс математики як навчальний предмет. Державний стандарт початкової загальної освіти. Освітня галузь «Математика». Позакласна робота з математики.

Засоби навчання математики у початкових класах. Урок математики в початковій школі. Вимоги до нього. Методи і методичні прийоми навчання математики у початковій школі.

Нумерація чисел 11 – 20. Табличне додавання та віднімання одноцифрових чисел з переходом через десяток. Методика вивчення табличного множення і ділення. Методика вивчення нумерації чисел 21 – 100. Арифметичні дії в межах 100. Методика вивчення нумерації чисел 101 – 1000. Арифметичні дії в межах 1000. Методика вивчення багатоцифрових чисел.

Загальні питання методики навчання учнів розв'язувати задачі. Методика навчання розв'язувати задачі. Методика навчання учнів розв'язувати складні задачі.

Величини та одиниці вимірювання величин (час, маса, грошові розрахунки, об'єм, залежність між величинами).

Пропедевтика алгебри в початкових класах. Формування початкових уявлень про дробі.

Пропедевтика геометрії в початкових класах (геометричні фігури та їх властивості. Геометричні тіла). Методика вивчення рівнянь і нерівностей з однією змінною.

Література:

1. Богданович М.В., Козак М.В., Король Я.А. Методика викладання математики в початкових класах: Навч. посіб. – 3-є вид., перероб. і доп. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2006. 336с.

2. Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. Математика. 4 клас. Х.: «Ранок». 2015. 80с.

3. Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. Навчання математики у 2 класі: методично-дидактичні аспекти. Х. «Ранок», 2015. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pCDgc2pZpLQ>

4. Нова українська школа: методика навчання математики у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів: навчально-методичний посібник / Скворцова С. О., Онопрієнко О. В. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 352 с.

5. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с.

Природнича та соціальна галузь Інтегрований курс «Я досліджую світ»

Розділ 7. Основи природознавства з методикою навчання

Зміст програми з *«Оснoв природознавства з методикою навчання»* передбачає володіння абітурієнтами важливими питаннями курсу щодо організації і проведення навчальної та позанавчальної роботи з природничої освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти.

Основи природознавства

Природознавство як наука. Короткі відомості з історії розвитку природознавства.

Будова та властивості речовини. Класифікація речовин. Агрегатні стани речовин. Фазові переходи. Сонячна система, її склад. Планети Сонячної системи. Характеристика планети Земля. Рухи Землі.

Поняття геосфери. Атмосфера: будова, значення. Повітря: склад, властивості. Основні показники погоди. Фенологія як наука. Гідросфера. Світовий океан, його частини. Літосфера. Поняття про гірські породи, мінерали, корисні копалини. Види корисних копалин. Біосфера. Основи екології. Особливості природи материків та океанів Землі. Горизонт. Орієнтування на місцевості. Масштаб. Географічна карта, градусна сітка.

Україна на карті світу. Природа України. Природні зони України. Природоохоронні території.

Основи систематики. Будова грибів, бактерій, вірусів, лишайників. Будова і життєдіяльність рослин. Загальна характеристика, різноманітність, екологічні групи водоростей. Загальна характеристика та різноманітність вищих спорових рослин та насінних рослин. Рослинні угруповання, їх типи. Зв'язки рослин між собою та іншими організмами. Рослини-паразити. Рослини, занесені до Червоної книги України. Будова і життєдіяльність тварин. Загальна характеристика та різноманітність представників типів Кільчасті черви, Молюски, Членистоногі. Основні ознаки представників підтипу Черепні надкласу Риби. Різноманітність риб. Характерні особливості будови тіла та життєдіяльності представників надкласу Чотириногі (класів: Амфібії, Рептилії, Птахи, Ссавці). Різноманітність земноводних, плазунів, птахів та ссавців. Тварини, занесені в Червону книгу України. Співіснування організмів в угрупованнях.

Методика навчання природознавства у початковій школі

Предмет, завдання дисципліни "Методика навчання основ природознавства", її зв'язок з іншими дисциплінами. Історія розвитку методики природознавства в Україні. Власне педагогічні цілі навчання природознавства. Методика організації засвоєння знань. Методика формування природознавчих уявлень. Методика формування понять. Логічні операції з поняттями, шляхи розвитку понять. Методика формування умінь у процесі навчання природознавства. Типологія компетентісно орієнтованих завдань.

Зміст природничої освіти. Державні нормативні документи, які відображають зміст природничої освіти (Державний стандарт початкової освіти (2018), модельна програма, навчальна програма, підручники). Мета і завдання природничої освітньої галузі у початковій школі. Зміст природничої освітньої галузі у початковій школі згідно з типовими освітніми програмами початкової школи під керівництвом Р.Б. Шияна та О.Я. Савченко.

Засоби навчання та обладнання з природознавства. Засоби наочності, їх загальна характеристика. Натуральні засоби наочності. Образотворчі засоби наочності. Аудіовізуальні засоби наочності. Моделі як засоби наочності. Педагогічний програмний засіб з природознавства. Матеріальна база викладання природознавства у початковій школі: куточок живої природи, географічний майданчик.

Класифікація методів навчання природознавства. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності процесу навчання. Характеристика словесних методів навчання. Види запитань у бесіді. Характеристика наочних методів навчання. Практичні методи навчання природознавству. Види спостережень і дослідів. Типологія освітніх проєктів. Характеристика інтерактивних методів навчання природознавства у початковій школі.

Типологія уроків з природознавства. Методика проведення предметного уроку. Методика проведення уроку-екскурсії. Типологія уроків-еккурсій, їх

макроструктура. Форми та види позаурочної і позакласної роботи з природознавства.

Суспільствознавство та громадянська освіта з методикою навчання

Наукове обґрунтування необхідності вивчення навчальної дисципліни. Мета, завдання навчальної інтегрованого курсу. Понятійний апарат. Зв'язок методики з іншими навчальними дисциплінами.

Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. Основні принципи побудови програми з навчальної дисципліни «Я досліджую світ». Аналіз програми. Види уявлень та понять у курсі «Я досліджую світ». Методика формування уявлень та понять у курсі «Я у світі». Умови формування уявлення на уроці. Шляхи розвитку понять. Методика формування вмінь у курсі «Я у світі». Засоби формування вмінь у процесі вивчення дисциплін природничої освітньої галузі.

Основні принципи та методи викладання курсу «Я досліджую світ».

Принципи навчання. Необхідність нетрадиційних принципів. Зміст понять «загально-дидактичний метод», «власне предметний метод», «прийом». Класифікація методів навчання з урахуванням їх внутрішньої і зовнішньої сторін та логіки пізнавальної діяльності учнів. Методи навчання за джерелом здобуття інформації: словесні, наочні, практичні. Методи навчання за рівнем пізнавальної самостійності (внутрішня сторона, зміст): пояснювально-ілюстративний, інструктивно-репродуктивний, проблемного викладу, евристичний (частково-пошуковий), дослідницький (пошуковий). Методи виховання громадянських якостей особистості: методи формування свідомості і переконань (розповідь, пояснення, бесіда, діалог, переконання, приклад); методи організації діяльності, стосунків, спілкування і формування позитивної громадянської поведінки (вправи, тренування, доручення, педагогічні вимоги, сюжетно-рольові ігри, виховні ситуації); методи стимулювання волі та корекції діяльності, поведінки (заохочення, покарання, змагання). Активні методи та особливості їх використання в процесі вивчення курсу «Я досліджую світ» у початковій школі: інтерактивні методи, рольова гра, моделювання, проекти, ігри, драматизації тощо. Проект як метод навчання. Методика використання методу проектів у процесі вивчення курсу громадянської освіти. Вибір і оптимальне поєднання методів у процесі вивчення «Я досліджую світ». Підготовка та впровадження інтерактивних технологій в інтегрований курс «Я досліджую світ».

Форми організації вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в початковій школі.

Урок - основна форма організації процесу вивчення предмету «Я досліджую світ» у початковій школі. Типи уроків громадянської освіти та виховання у початковій школі. Вимоги щодо їх організації та проведення. Методика організації та проведення комбінованого уроку суспільствознавства у початковій школі. Методика організації та проведення нестандартних уроків з навчальної дисципліни «Я досліджую світ» (уроки-екскурсії, уроки-подорожі, уроки-вікторини, уроки – КВК, інтерактивні уроки).

Позаурочна виховна робота вчителя в контексті викладання курсу «Я досліджую світ».

Основні напрямки позаурочної роботи в контексті вивчення курсу «Я досліджую світ». Родинна проблематика в позаурочній роботі. Навчальні проекти як засіб формування дослідницько-пошукових навичок школярів. Форми і методи організації занять, впровадження позаурочної діяльності молодших школярів, побудованої на звичаях і традиціях народу. Методика проведення масових і групових форм роботи (ранків, ігор, мандрівок, вікторин). Залучення сім'ї, громадськості до навчально-виховного процесу. Організація українознавчих гуртків («Умілі руки», «Народні ігри», «Народна іграшка»). Методика проведення родинних свят, свят друзів, сімейних свят («Ой, роде наш красний, роде наш прекрасний», «Із бабусиної скрині» тощо). Упорядкування та збереження пам'яток матеріальної та духовної культури українського народу.

Перевірка та оцінювання навчальних досягнень учнів з курсу «Я досліджую світ».

Перевірка та контроль навчальних досягнень учнів з навчальної дисципліни «Я досліджую світ»: завдання та функції. Форми перевірки й контролю знань учнів з предмету «Я досліджую світ». Методи контролю як способи перевірки й оцінювання навчальних досягнень учнів: (спостереження, усна, письмова та практична перевірка результатів навчання). Альтернативне оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі вивчення суспільствознавства (тестування, експрес-опитування, розширене опитування, контрольна вправа, творче завдання, спостереження, самооцінка). Оцінювання навчальних досягнень учнів з предмету «Я досліджую світ».

Проблематика та методичні особливості змістових ліній курсу «Я досліджую світ».

Гуманістичний підхід до викладання суспільствознавчого матеріалу з предмета «Я у світі». Методика формування уявлень про людину як частину природи і суспільства, розвитку інтересу до людського «Я», виховання людських чеснот у молодших школярів. Методика розвитку усвідомлення школярами необхідності самоусвідомлення, самовизначення та самореалізації людини. Усвідомлення неповторності і самоцінності людини як складно-організованої моральної істоти. Побудова уроку, спрямованого на створення умов самореалізації дитини. Методичні особливості формування поняття про Людське «Я». Методика виховання розуміння учнями людських чеснот і прагнення до вироблення цих властивостей у себе.

Формування у молодших школярів навиків взаємодії людей у сім'ї, колективі, суспільстві на основі знань про моральні цінності українського народу. Особливості формування у школярів навиків оволодіння етичними нормами і правилами. Родовідне дослідження.

Методика формування в учнів поетапного усвідомлення довкілля. Процес набуття учнями суспільного досвіду засобами сюжетно-рольових ігор. Методика формування навичок дружньої взаємодії учнів початкової школи на

уроках «Я досліджую світ». Методика роботи над усвідомленням державної символіки та державного устрою України.

Методика формування поняття про українську державу в європейському та світовому контексті. Методичні особливості формування знання про різноманітність народів та їх культур у світі. Особливості розкриття теми «Земля - спільний дім для всіх людей».

Інноваційні технології вивчення природничої освітньої галузі.

Викладання курсу «Я досліджую світ» за системою розвивального навчання. Формування дослідницької поведінки молодших школярів. Використання ТРВЗ-технології на уроках «Я досліджую світ». Інтеграція знань при вивченні освітньої галузі. Використання інтерактивних технологій. Технологія проектування на уроках «Я досліджую світ» в початкових класах.

Література:

1. Гільберг Т. Г. Методика навчання інтегрованого курсу "Я досліджую світ" у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч.-методичн. посібник, - К., «Генеза», 2020. – 256 с.
2. Гільберг Т.Г., Сак Т.В. Природознавство: підручн. для 4 класу. – К.: Генеза, 2015. – 181 с.
3. Луцан Н.І. «Людина і світ» в інноваційних педагогічних технологіях: Навч. посібник. К.: Слово, 2012. 184 с.
4. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Гільберг Т. Г., Тарнавська С. С, Павич Н. М. Київ: Генеза, 2019. 256 с.
5. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу / Гільберг Т.Г., Тарнавська С.С., Хитра З.М., Павич Н. Київ: Генеза, 2020. 240 с.
6. Основи природознавства : підручн. / Н. Д. Карапузова, І. В. Карапузова, В. М. Помогайбо, Є.А. Починок. – К. : ВЦ "Академія", 2014.- 368 с.

Розділ 8. Основи інклюзивної педагогіки

Інклюзивна освіта. Цінності інклюзивної освіти. Вихідні положення (діти з особливими освітніми потребами). Інклюзивне навчання. Відмінність між «інклюзією» та «інтеграцією». Інклюзивна освіта: українські реалії.

Відкрите досє інклюзивної освіти. Вплив інклюзивної освіти на забезпечення освіти для всіх. Обґрунтування інклюзивної освіти. Необхідність професійної підготовки для забезпечення інклюзивної освіти. Роль оцінки успішності у забезпеченні якісної освіти. Організація підтримки системи інклюзивної освіти. Участь громади та родини у процесі інклюзивної освіти. Розроблення інклюзивної навчальної програми. Підтримка розвитку системи інклюзивної освіти. Початок і підтримка змін у школах.

Еволюція суспільних поглядів на інвалідність. Визначення інвалідності, моделі інвалідності, права людей з інвалідністю, соціальна ізоляція, соціальна

інклюзія, соціальна інтеграція. Концепція універсального дизайну. Побудова громадянського суспільства.

Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії. Рівноправність у здобутті освіти в Австрії. Психолого-медико-соціальні центри у Бельгії. Освітня реформа у Голландії. Шведська модель інклюзивної освіти.

Шкільна реформа у Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл. Основні особливості шкільної реформи. Перешкоди на шляху до шкільної реформи. Впливові групи. Передумови успішних змін.

Концепція розвитку інклюзивної освіти. Мета, завдання, принципи впровадження інклюзивної освіти. Шляхи впровадження інклюзивної освіти. Очікувані результати інклюзивної освіти.

Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій. Організаційно-управлінські цілі. Соціально-економічні цілі. Соціально-культурні цілі. Принципи інноваційності в управлінні ЗНЗ і шляхи його реалізації. Класифікація функцій управління ЗНЗ.

Загальні принципи здійснення адаптації та модифікацій навчально-виховного процесу. Сутність процесів адаптації та модифікацій. Адаптація навчального процесу. Адаптації для дитини з порушенням опорно-рухового апарату. Адаптації для дитини з порушенням зору. Адаптації для дитини з порушенням слуху.

Діти з особливостями (порушенням) психофізичного розвитку. Категорії дітей: з порушенням слуху, з порушенням зору, з порушенням інтелекту, з порушеннями мовлення, з порушеннями опорно-рухового апарату, з складною структурою порушень, з емоційно-вольовими порушеннями, аутизмом. Типи порушень: вроджені розлади; набуті порушення.

Зміст процесу оцінки та розробки індивідуального навчального плану. Налагодження партнерських стосунків з родинами, які виховують дітей з особливими потребами. Фактори, що допомагають школі залучати батьків. Реалізація індивідуального підходу у роботі з батьками.

Здійснення процесу оцінки та розробки індивідуального навчального плану. Що таке індивідуальний план. Компоненти індивідуального плану. Відповідальні за розробку і реалізацію індивідуального навчального плану. Залучення батьків до розробки та подальшої реалізації індивідуального навчального плану.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі. Учніське портфоліо. Оцінювання навчальних досягнень учнів 1-2 класів в умовах інклюзивного навчання.

Література

1. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н.В. Заєркова, А.О. Трейтак. К., 2016. 68 с.
2. Колупаєва А.А. Основи інклюзивної освіти : [навч. метод. посіб.] НАПН України, Ін-т спец. Педагогіки. К. : [А.С.К.], 2012. 308 с.

3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. К. : САММІТ-книга, 2008. 268 с.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка : путівник для педагогів : [навч.-метод. посіб.] / А. Колупаєва, О. Таранченко; МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – К. : [АТОПОЛ], 2010. 96 с.
5. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник. Видавництво УКУ, 2015. 360 с.
6. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 248 с.

Мистецька галузь

Розділ 9. Образотворче мистецтво з методикою навчання

Зміст програми з *образотворчого мистецтва з методикою навчання* передбачає володіння абітурієнтами системою знань у галузі образотворчого мистецтва: теоретично обґрунтованих і практично перевірених шляхів і методів навчання та виховання на заняттях образотворчого мистецтва; використання найбільш раціональних й ефективних методів і прийомів навчання мистецтву, формування комплексу ключових міжпредметних та предметних компетентностей у процесі опанування художніми техніками та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду.

Малюнок як один із основних засобів зображення видимого світу. Види малюнків. Художній малюнок. Лінійний, тоновий, навчальний малюнок як різновиди художнього малюнку. Композиційне розміщення зображення на аркуші паперу. Передача конструктивної форми і пропорцій предмета. Передача художньої цілісності малюнка. Загальні поняття та методи перспективного зображення. Основні закони перспективи. Види перспективи. Лінійна та повітряна перспективи.

Процес малювання форм рослинного світу. Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва. Послідовність зображення групи предметів. Пейзаж як жанр образотворчого мистецтва. Зображення простих елементів пейзажу. Правила пропорційного зображення голови та постаті людини.

Живопис як вид образотворчого мистецтва. Історія живопису. Види живопису за характером використання фарб: олійний, темперний, акварельний, гуашевий. Види живопису за призначенням: монументальний, станковий, декоративний, декораційний, мініатюра. Жанри живопису: портретний, історичний, батальний, побутовий, анімалістичний, натюрморт, пейзаж.

Колір – основний зображувальний і емоційний засіб живопису. Значення кольору у житті людини. Кольорознавство. Основні та похідні кольори на спектральному крузі. Теплі та холодні кольори. Хроматичні та ахроматичні кольори. Кольоровий тон. Гармонійне поєднання кольорів.

Теоретичні основи композиції. Основні закони композиції: закон цілісності, неподільність композиції, необхідність зв'язку, узгодженості всіх елементів композиції, неповторність образів композиції. Закон контрастів. Закон

підпорядкування всіх засобів композиції ідейному задуму. Закон новизни. Закон життєвості. Основні правила та прийоми композиції. Засоби композиції. Підготовча робота над сюжетною композицією.

Декоративно-прикладне мистецтво України: художня кераміка, витинанки, художня обробка дерева, художній розпис, килимарство, ткацтво. Методика ознайомлення молодших школярів із зразками декоративно-прикладного мистецтва. Орнаментальні мотиви настінного розпису.

Стилізація. Прийоми стилізації рослинних, зооморфних і антропоморфних мотивів. Правила komponування стилізованих елементів у геометричні форми. Послідовність малювання візерунків у смужці, крузі, квадраті.

Декоративне ліплення. Способи ліплення: конструктивний, пластичний, комбінований. Ескіз та композиція декоративної пластини. Ліплення елементів та послідовність накладання їх на декоративну пластину. Види скульптури: рельєф, кругла скульптура. Види інноваційних технік. Використання інноваційних технік та матеріалів у малюванні, ліпленні та аплікації.

Види занять з образотворчого мистецтва в початкових класах. Методика проведення занять з малювання, ліплення, аплікації, конструктивної діяльності. Структура занять малювання і ліплення. Ознайомлення школярів з творами образотворчого мистецтва. Методика організації сюжетного та ілюстративного малювання. Художнє слово вчителя.

Література:

1. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
2. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: навчальний посібник. К.: Знання - Прес, 2006. 228с.
3. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 200 с.
4. Михайленко В.Є. Основи композиції: навчальний посібник. К.: Каравела, 2004. 304с.
5. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах на засадах компетентнісного підходу» / Масол Л. М. - Київ: Генеза, 2019. 208 с.
6. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах закладах загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Масол Л.М. - Київ: Генеза, 2020. 160 с.
7. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура : навчальний посібник. Львів: Аверс, 2010. 496 с.

Технологічна галузь

Розділ 10. Трудове навчання з практикумом

Зміст програми з трудового навчання з практикумом передбачає формування творчо активної особистості вчителя початкових класів, яка відзначається досить високим рівнем художньої культури, володіє системою

знань і умінь у галузі трудового навчання, а також методикою творчого пошуку; формування вмінь бачити красу в природі і речах, створених людиною; розвиток уміння переносити власний досвід сприймання прекрасного на різні види діяльності; розвиток проектно-художнього бачення форми відповідно до утилітарно-естетичної функції виробу; оволодіння основними теоретичними поняттями в галузі трудового навчання; оволодіння практичними умінями у предметно-перетворювальній, конструкторській та конструкторсько-художній діяльності; оволодіння методикою навчання школярів трудовому навчанню з урахуванням їх вікових та психологічних особливостей.

Трудове навчання як галузь технолого-педагогічної науки. Завдання трудового навчання в загальноосвітній школі. Методологічні засади методики трудового навчання.

Дидактичні принципи як наукова база змісту навчання трудовому навчанню. Обладнання робочої кімнати. Обладнання і організація робочого місця учня. Матеріальне і методичне забезпечення трудового процесу.

Поняття про методи і прийоми навчання. Характеристика методів, що визначаються за джерелом інформації.

Специфіка і типи уроків трудового навчання. Психолого-педагогічні вимоги до уроків трудового навчання. Екскурсія як форма організації навчання. Організація і проведення екскурсії. Пропедевтика профорієнтації.

Завдання і принципи позаурочної роботи з трудового навчання. Індивідуальна робота з учнями на уроках трудового навчання. Види позаурочної роботи. Масові форми позаурочної роботи з трудового навчання.

Принципи побудови програм з трудового навчання, наукові основи її змісту. Характеристика програмних завдань і рекомендованого змісту різних видів трудової діяльності для учнів різних вікових категорій. Зміст і перспективне планування роботи гуртків, груп продовженого дня та інших форм позаурочної роботи з трудового навчання.

Загальні вимоги до написання плану-конспекту уроку з трудового навчання. Методика розробки викладання теми уроку. Характеристика методичного забезпечення уроків трудового навчання.

Поняття технологічних і графічних інструкційних карт. Короткі відомості про виробництво й застосування паперу, його види.

Художнє конструювання орнаментальних і знакових композицій в техніці аплікації. Стилізація різних об'єктів та символічне передавання понять, що повідомляються.

Декоративна обробка поверхні та краю об'ємних тіл. Ознайомлення з основними видами пластичних матеріалів: глиною, пластиліном, воском, солоним тістом; заготовкою й виробництвом пластичних мас; особливостями та можливостями застосування виробів із різних пластичних мас і пап'є-маше, формуванням виробів з глини, пластиліну, солоного тіста.

Ознайомлення з інструментами й приладдям. Дослідження фізико-хімічних і пластичних властивостей матеріалів для ліплення; вивчення якостей матеріалу, його придатності для використання.

Ознайомлення з інструментами й приладдям для роботи з глиною. Ознайомлення з інструментами й приладдям для роботи з солоним тістом. Ознайомлення з технологією виготовлення пап'є-маше.

Дослідження механічних, хімічних і фізичних властивостей, декоративних особливостей різних природних матеріалів та засвоєння технологічних прийомів їх обробки, кріплення до основи. Ознайомлення з традиціями використання природних матеріалів в художніх промислах.

Ознайомлення з поняттями предметної аплікації з природних матеріалів і створення аплікації-панно або листівки у вигляді силуету дерев, птахів, тварин, казкових персонажів.

Ознайомлення зі способами поєднання деталей при створенні фігурок тварин і людей з плодів, насіння, гілочок. Навчання користування різними видами інструментів. Вивчення методики навчання молодших школярів даному виду роботи.

Види волокнистих матеріалів, принципи їх класифікації й короткі відомості про їх застосування в історії матеріальної культури. Текстильні матеріали та їх виробництво. Асортимент текстильних матеріалів й короткі відомості про їх виробництво та застосування. Ручні й матеріальні засоби обробки текстильних матеріалів. Знайомство з взірцями робіт народних майстрів.

Дослідження фізико-механічних властивостей текстильних матеріалів. Класифікація матеріалів за хімічним складом волокон, видом переплетіння, характером оздоблення.

Макраме як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Ознайомлення з історичними відомостями виникнення та розвитку макраме.

Закріплення нитки на основі різними способами. В'язання гачком як вид рукоділля. Ознайомлення з історичними відомостями виникнення та розвитку в'язання гачком.

Іграшка як вид декоративно-прикладного мистецтва. Ознайомлення з різними видами м'якої іграшки, матеріалами та інструментами, які застосовують при виготовленні м'яких іграшок. Оволодіння методами конструювання і технікою виконання м'якої іграшки. Ознайомлення з традиціями виготовлення ганчіркових іграшок на Україні.

З'ясування сутності об'ємно-просторової структури та тектоніки в композиції костюма. Оволодіння методами конструювання і технікою виконання ляльки в національному вбранні.

Ознайомлення з традиціями виготовлення одягнених ляльок на Україні. Розгляд різних видів утилізованих матеріалів та особливостей роботи з ними. Навчання використовувати фактурні і кольорові властивості матеріалів при створенні декоративних виробів.

Ознайомлення з традиціями обробки деревини і виготовлення дерев'яних виробів на Україні. Вивчення прийомів відрізування заготовок ножем, лобзиком, ножівкою. Ознайомлення з методикою навчання молодших школярів обробки деревини з елементами народної творчості.

Ознайомлення з традиціями обробки деревини і виготовлення дерев'яних виробів на Україні. Вивчення прийомів відрізування заготовок ножем, лобзиком, ножівкою. Ознайомлення з методикою навчання молодших школярів обробки деревини з елементами народної творчості.

Ознайомлення з виробництвом й застосуванням чорних і кольорових металів. З'ясування способів механічної і ручної обробки металів. Ознайомлення з технологією виробництва різних видів дроту.

Вивчення правил роботи з інструментами та приладами, які використовуються в процесі художнього створення виробів з фольги та дроту.

З'ясування сутності поняття «навчальні об'єкти праці». Ознайомлення з вимогами до створення методичних розробок навчальних об'єктів праці. Опанування послідовності складання методичної розробки на прикладі окремо взятого навчального виробу.

Ознайомлення з особливостями конструювання навчально-наочних посібників до предметів, які вивчаються в початковій та середній школі.

З'ясування сутності поняття «предметні дидактичні ігри» і розгляд їх як об'єктів праці на уроках трудового виховання в початковій школі. Опанування методики створення предметних дидактичних ігор.

Прийоми роботи з палітурними матеріалами та інструментами. Розшивка й збирання блоку різними способами. Виконання цільної й складеної кришки. Поєднання блоку з кришкою. Реставрація сторінки.

Прийоми роботи з різними матеріалами та інструментами при виконанні шрифтових робіт. Способи побудови шрифту. Графічне накреслення літер і цифр. Конструювання накладних плоских і рельєфних літер. Виклеювання шрифту. Техніка виготовлення шрифтових трафаретів і використання їх для набору текстів. Конструювання штифта із смужки паперу та картону, що поставлена на торець.

Література:

1. Ботюк О. Конструювання з паперу методом орігамі. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 234 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі: навч. посіб. Тернопіль: ОСО Мальва, 2004. 276 с.
3. Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Гущина Н.І. - К.: Видавничий дім "Освіта", 2020. 112 с.
4. Репіленко Л. Аплікація з природного матеріалу. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 56 с.
5. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання/ В.І.Хорунжий; - Тернопіль: СМП Астон , 2003. 220 с.

Інформатична галузь

Розділ 11. Основи інформатики з методикою навчання

Зміст програми з основ інформатики з методикою навчання передбачає володіння абітурієнтами сукупністю знань, вмінь та навичок для ефективного використання сучасних інформаційних технологій у процесі викладання початкового курсу інформатики як окремої навчальної дисципліни, а також для застосування обчислювальної техніки у ході підготовки та проведення навчальних занять і позакласної роботи в початковій школі.

Методична система початкового курсу інформатики. Облаштування кабінету інформатики. Санітарно-гігієнічні вимоги до проведення уроків інформатики. Проблема пропедевтики курсу інформатики. Інформатика як наука та навчальний предмет у початковій школі. Мета викладання інформатики в початковій школі. Методичні рекомендації щодо облаштування і використання кабінету інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій загальноосвітніх навчальних закладів. Варіативність викладання шкільного курсу інформатики. Планування різних варіантів викладання інформатики. Використання блогів у професійній діяльності педагогів.

Структура навчання інформатики в початковій школі. Аналіз програм з інформатики. Особливості вивчення інформатики в молодших класах . Структура програми початкового курсу інформатики. Зміст навчання та навчального матеріалу. Підручники для початкового курсу інформатики

Форми, методи та засоби навчання інформатики. Основні форми та методи викладання інформатики. Специфіка уроку інформатики. Підготовка вчителя до уроку. Організація і проведення різних типів уроку. Програмне забезпечення початкового курсу інформатики. Можливості використання їх на уроці інформатики зокрема, та у навчально-виховному процесі загалом.

Методичні рекомендації щодо складання презентації та її використання у навчально-виховному процесі. Портфоліо вчителя. Використання інтерактивної дошки як засобу розвитку творчого мислення, навичок читання. Мультиплікації як засіб мотивації учнів початкових класів. Створення коміксів, казок.

Основні поняття (інформація, повідомлення, шум), їх характеристики. Методичні рекомендації до викладання питань про носіїв повідомлень, інформаційних процесів. Поняття інформації; характеристика візуальної, аудіальної, тактильної та інших видів інформації, що отримує людина. Комп'ютер-засіб для збереження, переробки та зберігання інформації.

Методика формування початкових навичок роботи з ПК. Типи програмних засобів для вивчення теми: тренажери миші, клавіатурні тренажери, демонстраційні програми. Програмні засоби для формування початкових навичок роботи з комп'ютером.

Методика ознайомлення з текстовим редактором, графічним та редактором презентацій. Структура текстового документу. Текстові файли. Текстові редактори та текстові процесори. Їх функціональні можливості. Напрямки застосування комп'ютерної графіки. Tux Paint. Графічні редактори

Мультимедійні презентації PowerPoint у роботі з дітьми. Використання презентацій у методичній роботі. Основи роботи із програмою PowerPoint. Структура мультимедійної презентації. Правила створення мультимедійних презентацій.

Ознайомлення учнів з поняттям алгоритму. Методика створення алгоритму. Огляд підручників «Сходинок до інформатики», порівняння підходів до вивчення теми. Поняття алгоритму, виконавець алгоритму, система команд. Властивості алгоритму. Алгоритмічна мова, команди алгоритмічної мови, середовища виконання. Базові структури алгоритму. Види програмних засобів для перевірки та оцінки знань.

Зміст та вимоги програми. Авторське право. Небезпеки та ризики в Інтернеті. Правила етикету при електронному листуванні. Правила безпечної роботи в Інтернеті. Безпечний Інтернет.

Література

1. Барболіна Т.М. Шкільний курс інформатики та методика його викладання: Навчальний посіб. Полтав. держ. пед. університет ім. В.Г. Короленка. Полтава, 2007. Ч.1. Загальна методика. 124 с.
2. Вакалюк Т., Когут У.П. Методика навчання інформатики. Навчальний посібник. Житомир : вид. О.О. Євенок, 2018. 186 с.
3. Морзе Н.В. Методика навчання інформатики. Частина 1. Загальна методика навчання інформатики: навч. посібник. У 3 ч. К.: Навчальна книга, 2004. 256 с.
4. Саган О.В. Методика навчання інформатики в початкових класах. Навчально-методичний посібник (Друге видання). Херсон: Видавництво ТОВ «Борисфен-про», 2020. 146 с.
5. Математика й інформатика в пілотних класах НУШ. URL: <https://nus.org.ua/articles/matematyka-j-informatyka-v-pilotnyh-klasah-nush-yak-yiyi-vykladayut-za-adaptovanymy-zakordonnymy-pidruchnykamy/>

Фізкультурна галузь

Розділ 12. Фізичне виховання з методикою навчання

Зміст програми з фізичного виховання з методикою навчання передбачає володіння студентами науково-теоретичними основами системи фізичного виховання та їх практичних вмінь і навичок для самостійної роботи з використанням засобів фізичного виховання для дітей молодшого шкільного віку на уроках «Фізичної культури» та в позаурочний час. Володіння методикою проведення уроків з різних розділів програми.

Фізичне виховання школярів – складова частина національного виховання. Основні поняття теорії: фізична культура, фізичний розвиток, фізичне виховання, фізична підготовленість, фізична реакція, фізична реабілітація, спорт. Руховий режим учнів початкових класів. Державні документи з питань фізичної культури і спорту. Засоби та методи фізичного виховання молодших школярів. Загальні основи навчання фізичних вправ та розвитку фізичних

якостей. Формування рухових умінь і навичок.. Індивідуальний і диференційований підхід до учнів. Загальна характеристика та методика розвитку фізичних якостей.

Основи уроку з фізичної культури у початкових класах. Вимоги до сучасного уроку фізичної культури. Завдання уроків фізичної культури. Структура і зміст уроку. Завдання і зміст підготовчої, основної і заключної частини уроку. Організація навчальної діяльності на уроці. Підготовка вчителя до уроку. Типи (різновиди) шкільних уроків фізичної культури. Особливості комплексного уроку в початковій школі. Особливості та методика проведення уроків у малокомплектній школі. Особливості методики роботи з учнями, віднесеними за станом здоров'я до спеціальності і підготовчої медичних груп. Матеріально - технічна база з фізичного виховання. Основи методики проведення уроків з фізичної культури. Нестандартні уроки з фізичної культури у початкових класах.

Планування і контроль навчальної роботи з фізичного виховання в школі. Документи для планування: навчальна програма, графік вивчення програмового матеріалу, поурочне планування, методика їх побудови. План-конспект уроку фізичної культури. Домашні завдання з фізичної культури. Контроль за рівнем фізичного розвитку і фізичної підготовленості учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень із фізичної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів. 12-бальна система оцінювання.

Характеристика та методика проведення фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі навчального дня. Завдання позаурочних форм з фізичного виховання. Роль сім'ї у фізичному вихованні дітей. Індивідуальні самостійні заняття. Методика проведення комплексів вправ з гімнастики до занять, фізкультхвилинок на уроках, рухливих ігор на перерві, спортивної години. Зміст та методика проведення щоденних занять фізичними вправами та іграми в групах продовженого дня.

Література:

1. Івашковський В. В. Фізичне виховання учнів початкових класів у позакласній роботі загальноосвітніх навчальних закладів : навчально-методичний посібник / В. В. Івашковський, О. І. Остапенко, М. В. Тимчик ; Нац. академія пед наук України, Ін-т проблем виховання. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 171 с.
2. Методика фізичного виховання учнів 1–11 класів: навчальний посібник / М.Д. Зубалій, Л.В. Волков, С.І. Жевага, В.В. Івашковський, А.І. Ільченко, В.І. Мудрік, І.В. Мудрік, О.І. Остапенко, Є.В. Столітенко, М.В. Тимчик, А.І. Шинкарюк [за редакцією М.Д. Зубалія]. К., 2012. 216 с.
3. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. 392 с.
4. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2008. 455с.

Розділ 13. Технології початкової освіти.

Зміст навчальної дисципліни «Технології початкової освіти» розроблено таким чином, щоб надати здобувачам вищої освіти необхідні знання, обов'язкові для того, щоб педагогічно доцільно організовувати освітній процес у закладі початкової освіти. Здобувачі вищої освіти отримують знання про місце педагогічних технологій у системі сучасної освіти; наукове підґрунтя формування педагогічних технологій; різновиди педагогічних технологій в осередку початкової школи; особистісно орієнтовані технології початкової школи; прийоми організації співробітництва на уроці; принципи моделювання педагогічних технологій; способи конструювання педагогічних технологій для початкової школи; визначальні риси педагогічних технологій початкової школи: педагогічна інноватика у системі сучасної науки і освіти; технологічний підхід в освіті; інноваційні технології Нової української школи; інтерактивне навчання як інноваційна технологія організації освітнього процесу; проектні технології в освітньому процесі початкової школи; інноваційні методи проблемного навчання; застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності сучасного педагога; інноваційна діяльність в авторських загальноосвітніх навчальних

Концептуальні основи педагогічного проектування.

З історії виникнення проектної технології. Мета і завдання проектної технології. Типи проектів. Етапи створення проекту. Дидактичні принципи проектних технологій. Класифікація проектів. Характеристика проектної діяльності. Умови успішної реалізації навчального проекту. Проектна діяльність у виховній роботі. Вимоги до особистості вчителя у проектній діяльності. Впровадження проектів в навчально-виховний процес освітніх закладів світу.

Поняття і функції методів колективної роботи над проектом. Види методів роботи над проектом, їх характеристика.

Теоретичні основи соціального проектування. Поняття педагогічного проектування. Форми педагогічного проектування. Зміст технології педагогічного проектування. Принципи педагогічного проектування. Психологічні основи педагогічного проектування. Сутність методу проектів. Типи навчальних проектів. Організаційні умови реалізації навчально-виховних проектів.

Позитивні та негативні аспекти інтерактивного навчання. Правила організації інтерактивної роботи учнів на уроках у початкових класах. Типи та види інтерактивних вправ для здобувачів початкової ланки освіти.

Основні етапи проблемного навчання. Спільні та відмінні риси проектного та проблемного навчання.

Проблеми впровадження телекомунікаційних проектів у роботі сучасної школи.

Суть телекомунікаційних проектів. Типологія навчальних телекомунікаційних проектів. Характер проектної роботи з різними віковими категоріями учнів. Досвід впровадження телекомунікаційних проектів в навчально-виховний процес освітніх закладів світу й України. Вимоги до телекомунікаційного проекту.

Література:

1. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: метод. посібник / Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
2. Косогова О. О. Метод проектів у практиці сучасної школи. - Х.: Вид-во «Ранок», 2011.- 144 с.- (Нові педагогічні технології).
3. Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі навчально-виховного процесу: посібник / За заг. ред. В. О. Киричука. К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. 192 с.24
4. Сучасні методи групової роботи з учнями : науково-методичний посібник / Уклад.: Буряк О. О., Кечик О. О. Харків: Друкарня Мадрид, 2020. 103 с.
5. Чепіль М.М. Педагогічні технології: навч. посіб. Дудник. К.: Академвидав, 2012. 224с.
6. Юрчик О.В. Впровадження проектної технології в навчальний процес. Навчальний посібник. Хмельницький: НВО №5 ім. С. Єфремова, 2015. 88 с.